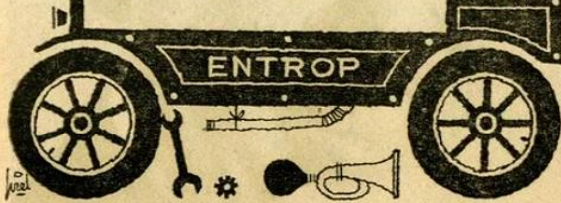

WIE bouwde de eerste Nederlandse personenauto? Van Doorne's Automobielfabrieken in Eindhoven niet. Was de eerste nationale koets zonder paarden dan een „Spijker” of een „Eysink”? „Nee, 't was een „Tricar”, zegt de 86-jarige MARINUS ENTROP uit 's-Gravenmoer. En hij kan het weten, want zijn eigen handen knutselden — ruim een halve eeuw geleden — vier van die vehikels in elkaar. Onze medewerker André Scheepstra laat op deze pagina „baas Entrop” over zijn experimenten aan het woord.

K bouwde eerste Nederlandse auto

van haar stoel en van d'r zelve. En alle ruiten waren er uit, niet alleen bij ons, maar ook bij de burens.

Ik ging vlug naar buiten, want ik dacht meteen aan m'n motortje. Het was weg. En het schuurtje, waarin het ding had staan sputteren was een puinhoop. Mijn vrouw vroeg wat die dreun toch wel geweest kon zijn en ik zei: „Een heel klein meteortje... misschien.”

Het beroerste was, dat een stuk van m'n motor bij een officier van justitie — dik vijftig meter bij ons vandaan — door de waranda was geklapt. 't Werd buiten dat natuurlijk toch al een politiezaak, maar zoiets kon — dacht ik — de ellende alleen maar groter maken. Maar nee, ik kwam er gezegend af, want ze vonden dat ik een vooruitstrevende kerel was. En als ik de schade betaalde, die mijn motortje in de buurt had aangericht, dan was het verder in orde.

Dat was allemaal nog voor de eeuwwisseling, meneer, want in 1897 ben ik in 's-Gravenmoer neergestreken. Ik begon er een rijwiel-fabriek en de zaken marcheerden best. Het waren dan ook ijzersterke karretjes, die ik — met een paar knechts — maakte. Alles eigen werk, tot de trappers en de kamwielen toe. Onverwoestbaar spul, dat grif van de hand ging, want desnoods leverde ik op afbetaling. Een paar jaar geleden hebben ze me nog zo'n Entrop-fiets laten zien. 't Was een man uit Breda, die er al een dikke zestig jaar mee gereden had. En het ding was nog puik in orde, zei hij. Nou ben ik om zo te zeggen niet snottiger van aard, maar toen ging er toch wel eekes iets in me om.

Dat ik niet met die fietsen doorging, zat 'm in de wanbetalers en in mr. Van Leeuwen, een advocaat uit Den Bosch. Hij kwam op een mooie zomerdag met een heuse automobiel ons dorp binnenrijden. Trots als een pauw, dat begrijpt u. En een buitenlandse auto natuurlijk. Dat kon ik eigenlijk niet goed zetten. „Vrouw,” zei ik, „zo'n ding maak ik ook of ik heet geen Rinus Entrop”. Ze zei: „Zou je dat nou wel doen, jongen?” Maar ik deed het, daar hielp geen lieve moeder aan.

het leverde allemaal ook wat op, want die kerel van „De Kampioen” was enthousiast. Vooral toen ik ook nog een advertentie op gaf.

Ik heb die eerste auto van me eigenlijk onderweg al verkocht. Dat ging zo. We kwamen door een dorp in de buurt van Nijmegen en toen we daar even stopten om naar de olie te kijken, vroeg een deftig heer: „Mijnheer”, zei hij, want ik had ook een hoed op, „is die automobiel te koop?” Ik zei: „Vandaag niet, morgen wel; morgenmiddag om twee uur staat de wagen bij u voor.” Toen ik de volgende dag het dorp binnen tufte, stond de heer al te wachten. We maakten meteen een ritje en de kerel was opgetogen. „Nu gaan we naar mijn huis om mijn vrouw te verrassen,” zei hij. En ik zei: „Vertel me, waar ik uw hut kan vinden, dan zal Rinus daar eens eekes holderdebolder heen knotsen.”

We moesten door een akelig smal poortje. „Jas binnenboord,” zei ik tegen die deftigheid naast me. En „roets” daar gingen we. Aan weerskanten hield ik maar een paar vingers ruimte over. We kwamen in een heel grote tuin met brede lanen en in de verte een Kasteel van een huis.

Ik dacht: „Rinus, jongen, hier kan het vast wel lijden, doe dus maar gerust een paar tientjes op de prijs, die je in je bol hebt.” De heer zei: Dat rijden door die poort was een kunststuk en dat leer ik nooit.” Ik heb 'm toen geadviseerd om bij de smid een paar meter dik bandje te kopen. Daar fabriceerde ik een bekkie van, in trechtervorm, onder langs de poortmuren. „U rijdt er gewoon de voorwielen tussen, dan volgt de rest vanzelf,” zei ik. En het lukte meteen.

Vier auto's

OP mijn advertentie heb ik stapels brieven gekregen. Er waren heel wat serieuze gegadigden bij, zelfs helemaal uit Semarang in Indonesië. Toch heb ik maar vier personenauto's gebouwd. Toen was ik het beu, want ik had op een plaatje een autobus gezien.

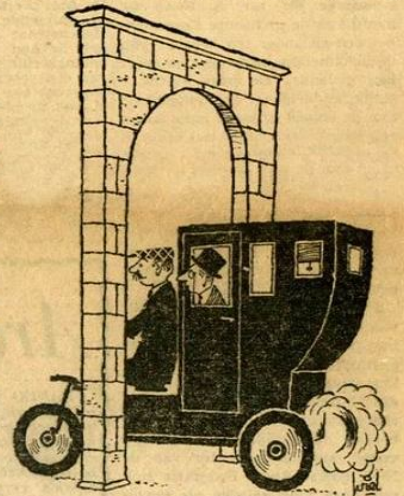
Ik maakte er een met twee verdiepingen en als er ergens kermis was, dan reed ik er naar toe. Duzenden rondrijten heb ik gemaakt voor twee kwartjes per persoon. En ik had altijd een volle bak. Soms leverde een zo'n kermis — in Den Bosch of Tilburg bijvoorbeeld — me wel driehonderdvijftig gulden op. De mensen zaten zelfs op de treeplanken en op de motor. En dan moest er vaak politie bij komen om ze er af te knuppelen. Op een keer kreeg ik een aanvraag van een harmonie uit Oisterwijk. Er moest geconcentreerd worden in Gilze en of ik de muzikanten daar maar even brengen

zo, dat ze al leeg geblazen waren. Ik heb expres erg langzaam gereden, zo mooi klonk het. Dat ik mijn klanten in Gilze niet heb horen tutteren, komt omdat ik direct al weer beet had. Een pastoor moest met een man of dertig naar een processie in Breda en hij vroeg: „Vrind, is deze bus beschikbaar?”

Ik zei: „Eerwaarde, voor u altijd, maar er moet vooruit betaald worden.”

Ook bromfiets

DAT ik ophield met mijn busrijtes, zat 'm in mijn vrouw. Ze zei: „Rinus, je bent nooit meer thuis en als jij zo vaak weg bent, dan loopt hier de hele zaak naar de piet-gijs”. Ik zei: „Meld ik geloof dat je gelijk hebt.” Ik verkocht de bus voor zeventiendig gulden aan een Belg, die het ding — als ik 't me goed herinner — over de grens gesmokkeld heeft.

Weet u wat ik ook nog gemaakt heb? Invalidenwagentjes. Veel brood zat er niet in, maar het was toch dankbaar werk. Eens kreeg ik een brief van een dokter uit Rotterdam. De Mee, heette die man. Hij vroeg of ik een wagentje kon maken voor een invalide metselaar. Ik er op af en bij het zien van de patiënt twijfelde ik toch wel even. Maar ik dacht meteen: „Rinus, je moet iets voor die stumper doen.” De man had zijn ruggegraat gebroken en toen heb ik een wagentje gemaakt met een soort kranen erin, in dat hem aan alle kanten stunde. Omdat de metselaar de hefboombeweging niet kon maken, ontwierp ik voor hem een andere aandrrijving. Hij moest nu draaien, net als aan een koffiemolen.

Die dokter De Mee was een toffe kerel. Hij heeft het hele wagentje betaald. En toen heb ik — maar dat hoeft u natuurlijk niet in de kranen te zetten — stiekum vijftientig gulden aan de vrouw van de invalide man gegeven. Voor eventuele reparaties en nieuw banden.

Een paar maanden later kreeg ik een enthousiaste brief. De man had met zijn wagentje een rit gemaakt naar Den Haag en hij had er nog geen drie uren over gedaan.

Een bromfiets, zei u? Ja, die maakte ik ook. Dat zal omstreeks 1900 geweest zijn. Het was er een met snaaraandrijving aan het achterwiel. Maar een succes was het niet, ook al omdat zo'n ding voor die tijd veel te duur kwam.

Maar u kwam voor m'n auto's. Ja, het is misschien wel jammer, dat ik de zaak destijds niet een beetje groter heb opgezet. Want

„KOM d'r in en zoek maar” „nen vierpoter op. En dan eerst m'n doopceel zeker. Goed. Ik ben geboren in Weesp en mijn vader was leerlooier. Op een goede dag had ie — gehuurd of gekocht, dat weet ik zo krek niet meer — een leerlooierij in Berlicum bij Den Bosch. Met het oog op zijn nageslacht een cardinale misgreep, als u het mij vraagt, want wij — dat wil zeggen mijn broers en ik — voelden niks voor die smeerslapperij.

Als blaag van dertien, kwam ik op de tram terecht. Dag in dag uit gunt en terug van Den Bosch naar Helmond. Stoken en knoeien met de smeerkant. En heus, ik was er nog blij mee ook. Pas na drie jaar begreep ik de stille wenk van die smeerkant: ik smeerde hem. Op die tram viel namelijk niks te leren.

Bij een machinefabriekje wilden ze me graag hebben, als ik vier gulden per week toe gaf. Leergeld, begrijpt u? Maar dat was nep, want van het roestkrabben en menien, dat ik er deed, werd ik geen steek wijzer. Mijn vader zaliger zei: „Het komt wel goed met jou, mijn jong, ik zal je eens een brief meegeven.” En warenpelt, het hielp. Ik kwam aan de draaibank te staan en dat was nou net wat ik zocht, want alles wat draaide fascineerde me.

Daarom solliciteerde ik direct, toen er een machinist werd gevraagd op de zandtrein van Vught naar Den Bosch. Ik werd aangenomen voor tweeëndertig gulden in de maand. Twee jaar lang heb ik zand gespoord om de Hertogstad te verbreden. En op de plaats waar we het zand haalden, ontstond het zwembad „De IJzeren Man”.

Baggermolen

TOEN het Vughter zand schoon op was, monsterte ik op een baggermolen, die naar Antwerpen moest. Ik voelde me niks lekker op die schuit. Vooral niet op de Westerschelde, waar in het holst van de nacht een stoomboot ons anker pikte en de lier overboord trok. „Wat zie jij bleek,” vond de molenbaas. En ik zei: „In deze zak zitten mijn spullen, hier is een rijksdaalder en zet me nu maar op de wal.”

Een poosje later kwam ik als mecanicien in dienst bij een bedrijf in Dongen. Daar rommelden ze aan een nieuwe draaibank en

Ik zei: „Kerel, geef me de vijf, want dan ben ik je man.” Maar hij had al een andere man, een ingenieur uit Brussel. 't Was een hele meneer met slobkousen en handschoenen aan. En hij had een motortje meegebracht.

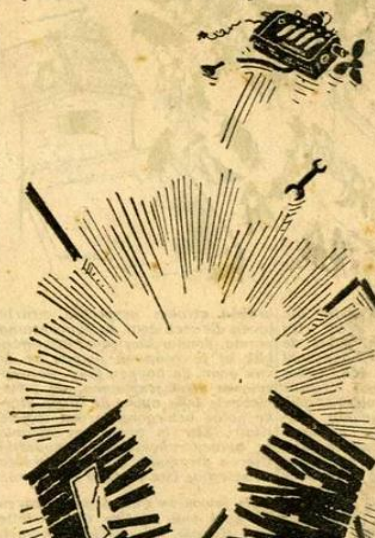
De demonstratie werd een flesco, want het machientje sputterde maar tweeëntwintig seconden. De ingenieur maakte allebei zijn mooie handschoenen vuil, maar dat hielp allemaal niks: in zijn pruttelpot was geen beweging meer te krijgen.

Toen hij zei, dat ik er iets aan geklungeld moest hebben, werd ik giftig. Ik zei: „Ach man, dat motortje van jou vreet ik rauw op.” Hij werd paars van nijd, maar niet handastelijk. En dat was jammer, want mijn handen jeukten. Omdat mijn baas het voor die mooie meneer met zijn mislukte motortje opnam, ben ik opgekrast.

Dreun

IN Rotterdam kreeg ik werk bij „De Maas”. Dat was een scheepswerf en machinefabriek. Ik bleef er tot ik een aanbod kreeg om ergens anders baas te worden. Toen kreeg ik meer vrije tijd en armslag. Dat had ik hard nodig, want ik was van plan „elf een motor in elkaar te prutsen, die op carbidgas liep.

Het heeft lang geduurd voordat het ding klaar was. Maar hij liep. En hoe! Ik zei tegen mijn vrouw: „En nau 'n tas koffie.” Ze zei: „Dat kan”. En ik naar binnen. Mijn motortje liet ik onderwijze lekker draaien. Ik was halverwege m'n bakske, toen ik een vreselijke klap hoorde. M'n vrouw viel bijna

Proefrit

HET hele dorp liep uit, toen ik mijn proefritting maken. Er was een redacteur van „De Kampioen” naar 's-Gravenmoer gekomen om — zoals hij dat zei — het experiment mee te beleven. Nou, het is helemaal geen experiment geworden, want hij liep als de gesmeerde bliksem, die kar van me. 't toerden helemaal naar Utrecht en over Arnhem en Den Bosch weer terug. En een bekijks dat we hadden!

De rit kostte me